

Ergonomické aspekty práce zubního lékaře

Ergonomie je multidisciplinární vědní obor, který se zabývá vztahem mezi člověkem a pracovním prostředím s cílem zajistit ochranu zdraví a dosáhnout optimální výkonnosti v pracovním procesu. Znalost a dodržování zásad ergonomie je účinné preventivní opatření vzniku onemocnění pohybového aparátu, která ohrožují zubní lékaře při výkonu povolání. Cílem práce bylo vyhodnotit pomocí dotazníkového šetření pracovní podmínky, prostředí a návyky českých zubních lékařů před rokem 1989 a nyní, zjistit prevalenci onemocnění pohybového aparátu mezi zubními lékaři a analyzovat faktory, které mohou toto onemocnění ovlivnit. Z šetření vyplynulo, že zubní lékaři jsou vesměs informováni o zásadách ergonomické práce, pracují v příznivých podmínkách s nástroji, které ergonomický způsob práce umožňují. Většina zubních lékařů při práci u zubního křesla sedí, ale v nevhodné pozici vedle hlavy pacienta, který je ošetřován vsedě. Většina lékařů pracuje pouze s jednou přestávkou na oběd a ošetřuje denně nadměrný počet pacientů. Ze získaných výsledků vyplývá, že chybí syntéza využití technických možností a teoretických znalostí s praktickým provedením a dodržováním zásad ergonomické práce. U lékařů, kteří pracovali již před rokem 1989, došlo k výraznému zlepšení pracovních podmínek a technického vybavení, ale přesto téměř 80 % zubních lékařů nezměnilo nevhodné pracovní návyky. Procento výskytu onemocnění pohybového aparátu, kde předpokládáme vliv výkonu povolání, bylo poměrně vysoké 66,3 %. Nejčastěji byly uváděny obtíže v krční a bederní oblasti páteře. Statisticky významná korelace obtíží s předpokladem souvislosti s výkonem povolání byla zjištěna u těchto faktorů: pohlaví, věk, provozování privátní praxe, onemocnění či úraz pohybového aparátu v minulosti, pracovní doba delší než 40 hodin týdně, vnímání práce jako psychicky náročné a subjektivní hodnocení celkového zdravotního stavu. Přes vysoké procento výskytu onemocnění pohybového aparátu, hodnotí 68 % zubních lékařů svůj zdravotní stav jako dobrý nebo velmi dobrý.

Onemocnění pohybového aparátu mezi zubními lékaři není pouze problémem zdravotním, ale i společenským a ekonomickým, a proto je třeba se touto problematikou nadále intenzivně zabývat, identifikovat příčiny a zaměřit se na vhodná preventivní opatření. Pokládáme rovněž za důležité, aby výuka ergonomických zásad a jejich aplikace v praxi probíhala již v prvních ročnících magisterského studia zubního lékařství a pokračovala i v postgraduálním vzdělávání.